

Redovisning av verksamheten inom det arbets- och miljömedicinska regionavtalet för åren 2017 och 2018

Arbets- och miljömedicin, arbets- och beteendemedicinskt centrum, Norrlands
universitetssjukhus, Umeå

1. Inledning.	1
2. Verksamheten	2
2.1 Arbets- och miljömedicin	2
2.2 Driftsrådet	2
2.3 Uppföljning av patientverksamhet per region	2
Antalet handlagda vårdbegäran	2
Antal arbetsplatsbesök och syftet med dessa	4
Remittentnöjdhet	5
Tillgänglighet och handläggningstider	5
Förfrågningar	6
2.4 Miljömedicin	7
2.5 Utbildningsinsatser	9
2.6 Intäkter	12
3. Sammanfattning och reflektion	13

1. Inledning.

I februari 2017 undertecknades ”*Avtal om verksamhet och gemensam finansiering av ett arbets- och miljömedicinskt kompetenscentrum – Arbets- och miljömedicin Norr*” av de fyra dåvarande norrlandstingen. Avtalet ersatte de avtal som tidigare reglerade den arbets- och miljömedicinska regionverksamheten. Regionarbetet leds- och drivs av verksamhetschef vid arbets- och beteendemedicinskt centrum samt avdelningschef vid arbets- och miljömedicin i Umeå. I korthet innebär uppdraget att:

- Tillse att det finns erforderlig arbets- och miljömedicinsk kompetens för att genomföra patientutredningar och vara en expertresurs för regionerna i arbets- och miljömedicinska frågeställningar.
- Att bedriva ett preventivt arbete med utbildning och metodstöd till hälso- och sjukvård, företagshälsovård, yrkesutbildningar samt geografiska områden med specifika arbets- eller miljömedicinska problem.
- Att vid förfrågningar bistå med kunskap och information till hälso- och sjukvården samt företagshälsovården, och även till kommuner, länsstyrelser och regioner avseende miljömedicinska frågeställningar.
- Samarbeta med universitet om forskning, utvecklingsarbete och undervisning.

Under 2017 påbörjades arbetet med att implementera det nya avtalet i verksamheten, och en viktig del var att i enlighet med avtalets bilaga bilda ett driftsråd med representanter från respektive region. Under 2017 utgjordes driftsrådet av Susanne Hellgren (Region Norrbotten), Anna Frisk (Region Jämtland Härjedalen) samt representanter från arbets- och miljömedicin i Umeå. Under början av 2018 tillkom även Daniel Carlsson som representant för Region Västernorrland.

Ur avtalets bilaga framgår att en årsredovisning av verksamheten skall sammanställas. Nedan följer en redovisning utifrån de punkter som specificerats i avtalets bilaga avseende verksamhetsåren 2017 och 2018. Rapporten har författats av avdelningschefen vid arbets- och miljömedicin i Umeå (Lars Modig), med stöd av personal vid arbets- och miljömedicin samt medlemarna i driftsrådet.

2. Verksamheten

2.1 Arbets- och miljömedicin

Avdelningen för arbets- och miljömedicin har idag 18 medarbetare inom funktionerna läkare, ergonom, medicinsk sekreterare, vårdadministratör, psykolog, sjuksköterska, miljöepidemiolog och yrkes- och miljöhygieniker. Arbetsuppgifterna är fördelade mellan kliniskt arbete, arbete med undervisning och utbildning samt forskning. Forskningen sker främst i samarbete med enheten för hållbar hälsa vid Umeå universitet, men även med andra regionala, nationella och internationella forskargrupper. Inom patientverksamheten utreds om det finns samband mellan patientens ohälsa och exponering i arbetet eller omgivningsmiljön. Ett utredningsteam anpassas utifrån den aktuella frågeställningen, och utredningen avslutas med ett skriftligt remissvar som innehåller en sammanfattning och bedömning. Remissvaret kan även innehålla rekommendationer och information om arbets- eller miljöförbättrande åtgärder. De miljömedicinska frågeställningarna samordnas idag av en överläkare som har stöd av två hygieniker samt en miljöepidemiolog. Utbildning och kunskapsspridning genomförs kontinuerligt via kurser och seminarier och riktar sig främst till de målgrupper som specificerats i regionavtalet. Arbetet med utbildning och kunskapsspridning utgör en del av arbetsuppgifterna för i stort sett samtliga av personalen vid arbets- och miljömedicin.

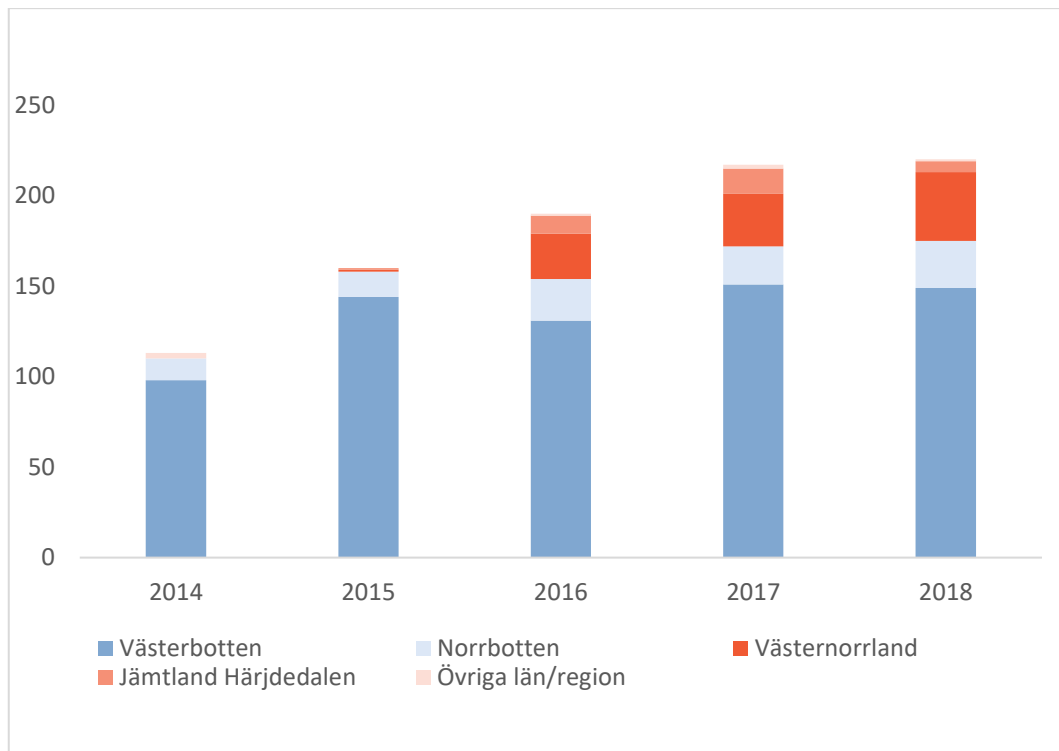
2.2 Driftsrådet

Under 2017 hade driftsrådet tre möten, två via video (25 april, 25 september) och ett på plats i Umeå (29 november). Under 2018 hölls två möten via video (15 maj och 27 september). Rådets uppgift, avtalets innebörd samt frågeställningar som rör den dagliga driften är stående punkter på dagordningen. Representanterna från respektive region deltar även i mån av tid via video på arbets- och miljömedicinska klinikkens patientkonferenser. En av målsättningarna under 2018 var att formera referensgrupper för både arbetsmedicinska och miljömedicinska frågeställningar. Arbetet avstannade under hösten 2018 på grund av chefsbyten, och återupptas under första halvan av 2019.

2.3 Uppföljning av patientverksamhet per region

Antalet handlagda vårdbegäran

Antalet vårdbegäran (inkluderar remisser och egna vårdbegäran) till arbets- och miljömedicinska kliniken har nästintill fördubblats från 2014 till och med 2018 (figur 1). Under 2018 har arbets- och miljömedicin tagit emot totalt 220 vårdbegäran, varav 38 från Västernorrland, 66 från Jämtland Härjedalen samt 26 från Norrbotten.

Figur 1. Inkommande vårdbegäran till arbets- och miljömedicinska kliniken i Umeå, uppdelat på region för åren 2014-2018.

Ur figur 1 framgår att antal vårdbegäran från Västernorrland har ökat något mellan 2017 och 2018, medan antalet från Jämtland Härjedalen minskat något under samma period. Antalet vårdbegäran från Norrbotten har varit i stort sett samma 2017 och 2018.

I tabell 1 framgår fördelningen mellan inremitterande instanser uppdelat på respektive län för 2018. Under 2018 stod företagshälsovården och hälsocentralerna för nästan 70 % av vårdbegäran till arbets- och miljömedicin. Antal vårdbegäran från företagshälsovården ökade under 2018 jämfört med 2017 (från 91 till 105), medan antalet från hälsocentraler och sjukhus var ungefär detsamma. Även antalet egna vårdbegäranden minskade något under 2018 (18 st.) jämfört med 2017 (22 st.). För Norrbotten blir siffrorna i tabellen missvisande då majoriteten av vårdbegäran kommer via rehabmedicin på Sunderby sjukhus, vilket gör att sjukhus registreras som inremitterande instans. För 18 av vårdbegäran från Norrbotten registrerades ”ursprungsremittenten” och av dessa 18 kom majoriteten, 13 remisser, från företagshälsovården och av övriga var 1 remiss från hälsocentral, 2 från sjukhusmottagningar och 2 från privata läkare.

Tabell 1. Inkommande vårdbegäran till arbets- och miljömedicinska kliniken i Umeå för året 2018, uppdelat på inremitterande instanser samt region.

2018	Västerbotten	Västernorrland	Norrbottnen	Jämtland Härjedalen	Övriga län/regioner	TOTALT
Företagshälsovård	81	17	1	5	1	105
Hälsocentraler	39	6	0	0	0	45
Sjukhus	14	8	22*	1	0	45
Skolhälsovård	6	0	0	0	0	6
Privata läkare	1	0	0	0	0	1
Egen vårdbegäran	8	7	3	0	0	18
Övriga	0	0	0	0	0	0

*18 remitterats via rehabmedicin Norrbotten från andra vårdenheter, främst från företagshälsovård.

Av de totalt 220 inkomna vårdbegäran under 2018 så kallades 168 patienter (76 %) till besök för utredning. Den huvudsakliga orsaken till att en vårdbegäran skickas tillbaka är att det saknas information eller tydlig frågeställning, alternativt att bedömningen primärt bör genomföras av annan vårdinstans. Från Västerbotten har 114 av 149 (76 %) vårdbegäran renderat i ett patientbesök och 12 besvarats via brev. Från Jämtland Härjedalen kallades 3 av 6 (50 %) patienter till besök och 2 vårdbegäran besvarades via brev, från Norrbotten kallades 20 av 26 (77 %) patienter och 4 vårdbegäran bevarades via brev och från Västernorrland kallades 24 av 38 (63 %) patienter till besök och 5 vårdbegäran besvarades med brev. Totalt sett så kallades samma andel av patienterna till besök 2017 och 2018 (76 %). Andelen patienter som kallats till besök skiljer mellan de olika länen, och skiljer även till vis del mellan åren. Patientunderlaget är dock fortfarande relativt litet vilket gör det svårt att säkert förklara skillnaderna. En tänkbar förklaring kan vara att medvetenheten kring arbets- och miljömedicins uppdrag och remisskriterier varierar både mellan och inom regionerna.

Antal arbetsplatsbesök och syftet med dessa

Arbetsplatsbesök är en viktig del i det arbets- och miljömedicinska arbetssättet. Majoriteten av alla arbetsplatsbesök genomförs i syfte att stärka utredningen, antingen genom att inblandade funktioner kan bekräfta eller komplettera den bild som patienten beskrivit vid besöket vid kliniken eller genom objektiva mätningar. Arbetsplatsbesök kan ibland även genomföras i syfte att öka och stärka den interna kompetensen på arbets- och miljömedicin, till exempel vid nya arbetssätt eller processer. Alla arbetsplatsbesök bidrar även preventivt, antingen direkt eller indirekt, då ett besök på en arbetsplats sätter fokus på arbetsmiljön generellt och inte bara utifrån den aktuella patientens frågeställning. För de patienter som avslutades under 2018 gjorde arbets- och miljömedicin 15 arbetsplatsbesök, vilket är färre än 2017 (23 stycken). Under 2017 gjordes 2 arbetsplatsbesök i Region Västernorrland, och under 2018 gjordes samtliga i region Västerbotten. Ingen analys av orsaken till skillnaderna mellan länen har gjorts då patienter från Västernorrland och Jämtland Härjedalen endast inkluderats i klinikens upptagningsområde under två år. I det kliniska arbetet

på arbets- och miljömedicin är det dock tydligt uttalat att arbetsplatsbesök skall genomföras då så bedöms vara motiverat, oberoende av var besöket kommer att genomföras.

Remittentnöjdhet

I samband med att svaret på vårdbegäran skickas till remittenten, bifogas även en enkät för utvärdering. I enkäten tillfrågas remittenterna hur de uppfattat handläggningstiden vid arbets- och miljömedicin, om svaret var lätt att förstå, om det gav svar på frågeställningen och om utredningen är värdefull för remittentens fortsatta hantering av patienten. Varje fråga skattas på en skala från 1 till 5, där 5 är mycket bra och 1 är underkänt. I tabell 2 nedan redovisas svaren från remittentenkäten totalt samt uppdelat på respektive län för år 2018. Siffrorna för respektive fråga avser andelen som kryssat en 4:a eller 5:a.

Tabell 2. Sammanställning av svar från remittentenkäterna som skickats ut under 2018. I tabellen ges resultaten för respektive region samt totalt.

	Västerbotten	Västernorrland	Norrbotten	Jämtland Härjedalen	Totalt
Andel svarande %	71 %	89 %	68 %	100 %	74 %
Utredningstiden var acceptabel	92 %	82 %	85 %	60 %	79 %
Remissvaret var lätt att förstå	96 %	88 %	92 %	60 %	93 %
Remissvaret gav svar på frågeställningen	96 %	82 %	92 %	100 %	94 %
Informationen i svaret var värdefull för den fortsatta handläggningen av patienten	94 %	82 %	100 %	100 %	94 %

Ur tabellen framgår att svarsfrekvensen på enkäten är hög, speciellt från remittenterna i Västernorrland och Jämtland Härjedalen. Lägre andel svar ses från Norrbotten där frågorna skickas till ”ursprungsremittenten”. Resultaten på frågorna indikerar att majoriteten av remittenterna är nöjda med både handläggningstid och informationen i slutsvaret samt anger att utredningen varit värdefull för den fortsatta handläggningen av patienten. Resultaten från enkäten 2017 skiljer sig inte nämnvärt jämfört med resultaten för 2018. Remittentenkäten är en viktig del i uppföljningen och utvärderingen av arbets- och miljömedicins kliniska arbete, och utgör även en av de kvalitetsindikatorer som regelbundet följs.

Tillgänglighet och handläggningstider

Arbets- och miljömedicin jobbar efter nationell vårdgaranti med målsättningen att erbjuda ett första besök inom 90 dagar, men har också egna tuffare tillgänglighetsmål. Under 2018 följdes nya kvalitetsindikatorer för arbets- och miljömedicin som innebar en målsättning att 75 % av patienterna skall få ett första besök inom 45 dagar, och att 60 % av utredningarna skall vara avslutade inom två månader från första besöket. Ur

tabell 3 framgår att besöksmålet uppnåddes under 2018 då 75 % av patienterna fick ett första besök inom 45 dagar och nästan alla (96 %) inom 90 dagar.

Tabell 3. Andelen av patienterna som kom på ett första besök inom 45 respektive 90 dagar.

År	Inom 45 dagar	Inom 90 dagar
2017	69 %	95 %
2018	75 %	96 %

Ur tabell 3 ser det ut som att endast 96 % av patienterna erbjuds ett första besök inom vårdgarantins 90 dagar, dock erbjuds samtliga en tid inom 90 dagar och i de fall (4 %) där det drog ut på tiden var det på begäran av patienten. Under 2018 avslutades 55 % av utredningarna inom 60 dagar vilket är något lägre än målsättningen (60 %).

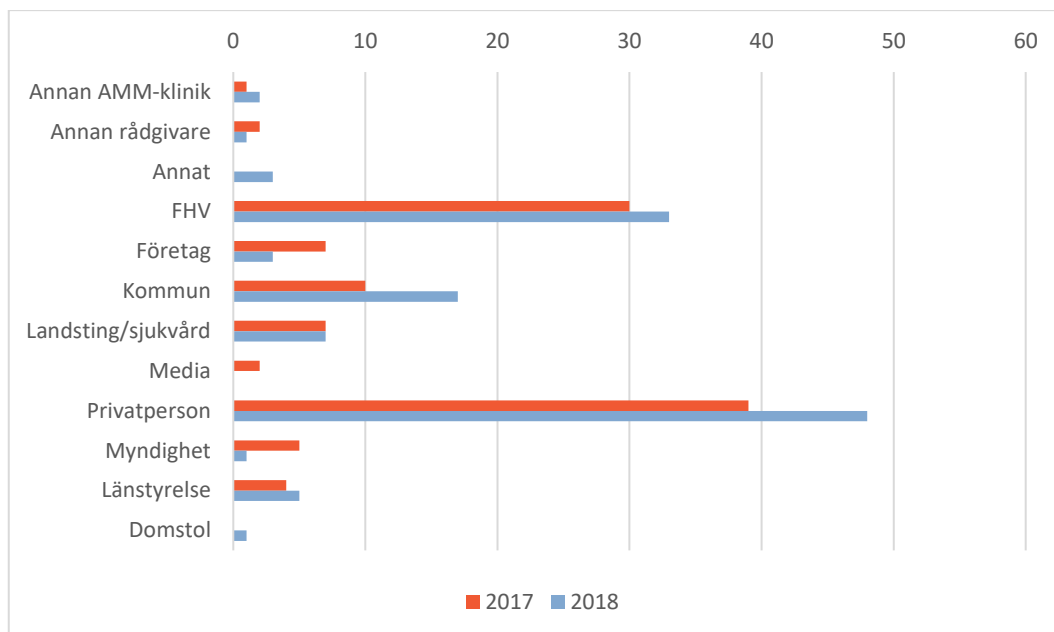
I tabell 3 redovisas utredningstiden uppdelat på respektive län. Ur tabellen framgår att mediantiden för utredningarna skiljer mellan länen, där utredningstiden är längst för patienter från Jämtland Härjedalen och kortast för patienter från Norrbotten. Ingen analys av orsaken till detta har genomförts i denna rapport då underlaget fortfarande är litet. Om skillnader kvarstår vid kommande sammanställningar kommer skillnaderna att genomlysas mer i detalj.

Tabell 3. Antalet avslutade utredningar 2018 samt mediantiden för utredningarna uppdelat på respektive region.

Region	Antal avslutade utredningar	Utredningstid (dagar)	
		Median	<61 dagar
Jämtland Härjedalen	5	76	1 (20 %)
Norrbotten	20	43	16 (80 %)
Västerbotten	109	62	52 (48 %)
Västernorrland	22	50	17 (77 %)

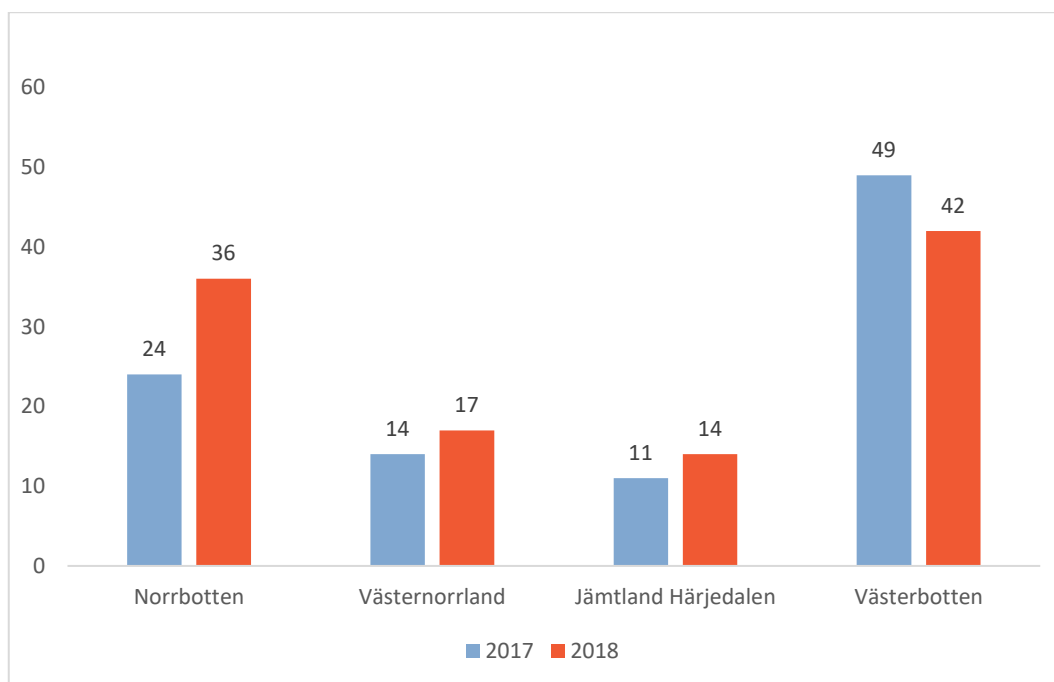
Förfrågningar

I regionavtalet ingår att arbets- och miljömedicin skall vara en expertresurs vid arbets- och miljömedicinska frågeställningar från företagshälsovård, hälso- och sjukvård, kommuner, länsstyrelser samt privatpersoner. Förfrågningar kommer till arbets- och miljömedicin främst från företagshälsovården och privatpersoner (figur 2). Frågorna berör en mängd olika områden med koppling till både arbets-, hem- och yttre miljö. Som exempel kan nämnas stöd och rådgivning vid planering av exponeringsmätningar och tolkningar av provsvar inom företagshälsovården, men även frågor som rör oro i samband med graviditet. Förfrågningar som inkommer till arbets- och miljömedicin registreras i vår lokala kvalitetsdatabas, med undantag för sådana vi hänvisar vidare till annan informationskälla eller instans. Under 2017 och 2018 registrerades 110 respektive 122 förfrågningar.

Figur 2. Antalet förfrågningar till arbets- och miljömedicin under 2017 och 2018 uppdelat på olika instanser.

Inkommande förfrågningar har ökat från Norrbotten, Västernorrland och Jämtland Härjedalen mellan 2017 och 2018 (figur 3).

Figur 3. Antalet förfrågningar från respektive region uppdelat för åren 2017 och 2018.

2.4 Miljömedicin

Det nya regionavtalet ersatte de två tidigare avtalen uppdelade på ett arbetsmedicinskt och ett miljömedicinskt uppdrag. På arbets- och miljömedicinska kliniken i Umeå har vi dock valt att fortsätta med en tydlig uppdelning mellan arbets-

och miljömedicinska frågeställningar, främst eftersom det i huvudsak är olika frågeställare.

Den absoluta huvuddelen av det miljömedicinska uppdraget genomförs gentemot och i samarbete med kommuner och länsstyrelser, medan de miljömedicinska patientutredningarna endast är en handfull per år. Patienter som vi bedömer vara miljömedicinska är de där frågeställningen rör hemmet eller exponeringar utanför arbetet. Det kan t.ex. röra sig om exponering för metaller via enskild brunn eller inomhusmiljöproblem i bostaden. I kontakten med kommuner och länsstyrelser är bidraget från miljömedicin främst kopplat till riskbedömningar utifrån olika exponeringsscenarier. Ofta har kommunerna eller länsstyrelserna fått in resultat från någon typ av undersökning, där de behöver hjälp med riskbedömning för människors hälsa. Det kan röra sig om exponering för metaller i fisk, föroreningar i mark eller dricksvatten, eller samhällsbuller. Under 2017 och 2018 har miljömedicin hanterat ca 36 förfrågningar/ärenden som renderat i ett mer utförligt svar eller rapport. Av dessa har 11 kommit från Jämtland Härjedalen, 8 från Västerbotten, 2 från Norrbotten och 5 från Västernorrland, och 12 har blivit formella rapporter som finns tillgängliga via Norrlandstingen hemsida <http://www.norrlandstingen.se/halso-och-sjukvard/miljomedicin-norr/kliniska-utredningarrapporter/>.

Under 2017 och 2018 har en viktig del i det miljömedicinska arbetet varit, och är fortfarande, att informera om verksamheten, vårt uppdrag och våra kompetensområden. Utöver rena utbildningstillfällen har även ett flertal träffar med miljökontor och länsstyrelser genomförts i syfte att informera om arbets- och miljömedicin och för att få en bild av vilka miljömedicinska frågeställningar som är aktuella i regionerna. I tabell 4 redovisas de utbildningstillfällen som anordnats av arbets- och miljömedicin 2017 och 2018, av vilka vissa är mer inriktade mot miljömedicinska frågeställningar.

Under perioden 2017 och 2018 har arbets- och miljömedicin sammanställt en rapport för de norra regionerna, baserat på den nationella miljöhälsoenkäten. Arbetet har bedrivits i samarbete med länsstyrelserna, men huvuddelen av rapporten har sammanställts inom ramen för vårt regionuppdrag. Rapporten publicerades i januari 2018, och fokuserar på ett antal miljöexponeringar som bedömts vara särskilt relevanta för vår del av Sverige. Utöver personal från arbets- och miljömedicin har personer från folkhälsoenheten vid Region Västerbotten samt från OLIN (Obstruktiv Lungsjukdom i Norrbotten)-projektet i Norrbotten bidragit till rapporten. Syftet med rapporten är att lyfta relevanta miljöexponeringar i den norra regionen samt belysa skillnader mellan olika delar av regionen, men vidare att fungera som ett diskussionsunderlag för miljömedicinska frågeställningar både bland tjänstemän och politiker. Under 2018 diskuterades rapporten i regionen vid sex olika seminarier tillsammans med personer från kommunen och länsstyrelsen, och vid tre tillfällen deltog även politiker.

Under 2019 kommer arbetet med att informera och utbilda inom miljömedicin och miljömedicinska frågeställningar att fortsätta. Ett extra fokus kommer att läggas på inlandskommunerna, vilka ofta med små medel skall hantera tunga miljömedicinska frågeställningar. Vi planerar för ett till två seminarier riktade till främst tjänstemän i kommuner inom miljö- och hälsoskydd, men även politiker, avseende hälsoeffekter av vedrök, luftföroreningar från genomfartstrafik och värmeböljor, där även hälsorisker med rök från skogsbränder som når in i samhällen kommer att ingå. Vidare kommer vi att arbeta med en sammanställning av resultaten för Region Norr i den nationella miljöhälsoenkäten 2019.

2.5 Utbildningsinsatser

Under 2017 och 2018 har arbets- och miljömedicin medverkat i och anordnat utbildningar riktade till företagshälsovården men även till branschorganisationer, fackförbund och specifika yrkesgrupper. Personalen på arbets- och miljömedicin har genomfört omkring 30 utbildnings- eller informationsinsatser per år under 2017 och 2018. Inom arbetsmedicin har kurser anordnats kring bland annat hand-armvibrerande verktyg och maskiner samt spirometri. Inom miljömedicin har en utbildningsserie inom byggnadsrelaterad ohälsa pågått både under 2017 och 2018. Utbildningen riktar sig främst till tjänstemän inom kommuner, och fokuserar på parametrar som är viktiga att ta hänsyn till vid byggnadsrelaterad ohälsa. NorBet är en gruppering inom arbets- och miljömedicin som arbetar med beteendevetenskapliga frågor inom arbetsmedicin i norra regionen. Gruppens arbete finansieras via regionuppdraget, och utöver personal från arbets- och miljömedicin ingår två psykologer från stressrehab (20 %) samt en docent från psykologiska institutionen vid Umeå universitet (10 %). Under 2017 och 2018 arrangerade NorBet utbildningar om den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö och om arbetsrehabilitering vid psykisk ohälsa. Utbildningsinsatser har också genomförts gentemot arbetsgivare och fackförbund.

I tabell 4 redovisas de utbildningsinsatser som genomfördes under 2017 och 2018, och som bedöms vara mest knutna till regionuppdraget. Vissa utbildningsinsatser arrangerades av arbets- och miljömedicin och vid vissa har arbets- och miljömedicin deltagit med en eller flera föreläsare.

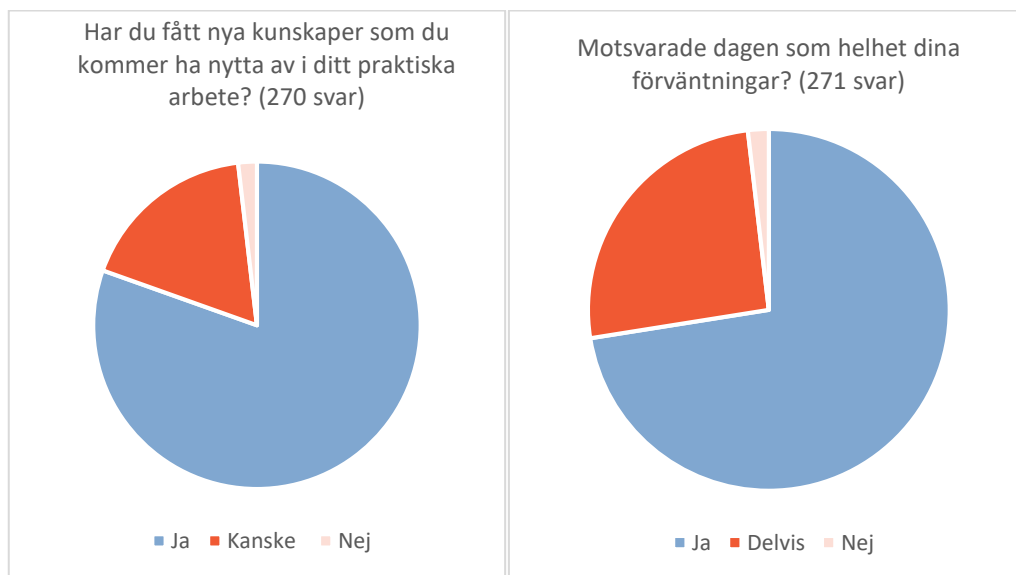
Utöver nedanstående tillkommer undervisning på flera universitetsutbildningar, bland annat läkarprogrammet och miljö- och hälsoskyddsprogrammet.

Tabell 4. Utbildningstillfällen under 2017 och 2018 där arbets- och miljömedicin arrangerat eller medverkat. I tabellen redovisas utbildningens namn, målgrupp, plats samt datum.

Utbildning	Målgrupp	Plats	Datum
2017			
Byggnadsrelaterad ohälsa	Kommuner m.fl.	Umeå	
Hållbart arbetsliv	Skyddsombud	Sundsvall	17-jan
Hållbart arbetsliv	Skyddsombud	Östersund	19-jan
Information kring ny föreskrift, organisatorisk och social arbetsmiljö	Företagshälsovård	Östersund	24-jan
Utbildning psykisk ohälsa	Skyddsombud	Skellefteå	20-feb
Nätverksträff för ergonomer	Företagshälsovård	Sundsvall	21-feb
Vad finns i inomhusmiljön	Personal Region Västerbotten	Umeå	22-mar
Exponering och riskbedömning	Föreningen för teknisk företagshälsovård	Umeå	23-mar
Luftkvalitet	Kommuner, länsstyrelser	Sundsvall	17-apr
Information kring miljömedicin	Länsstyrelser, kommuner	Östersund	15-maj
Vad finns i inomhusmiljön	Personal Region Västerbotten	Umeå	19-maj
Spirometri	Företagshälsovård	Umeå	16-maj
Arbetsplatsdialog för arbetsåtergång (ADA+)	Företagshälsovård	Piteå	31-maj
Nätverksträff ergonomer	Företagshälsovård	Luleå	05-sep
Nätverksträff arbetsmiljöingenjörer	Företagshälsovård	Luleå	07-sep
Ventilation och inomhusmiljö	Kommuner m.fl.	Umeå	28-sep
Hand-armvibrationer	Företagshälsovård	Kiruna	11-okt
Fukt i byggnader	Kommuner m.fl.	Luleå	18-okt
Nätverksträff, företagssköterskor	Företagshälsovård	Luleå	09-nov
Hälsoeffekter av luftföroreningar	Kommuner m.fl.	Umeå	nov
2018			
Arbetsplatsdialog för arbetsåtergång (ADA)	Företagshälsovård	Sundsvall	23-jan
Arbetsplatsdialog för arbetsåtergång (ADA)	Företagshälsovård	Östersund	24 jan
Arbetsplatsdialog för arbetsåtergång (ADA)	Företagshälsovård	Umeå	10-apr
Nätverksträff	Ergonomer	Sundsvall	6-feb
Nätverksträff	Ergonomer	Umeå	4-sept
Spirometri	Företagshälsovård	Umeå	21-feb
Hand-armvibrationer	Företagshälsovård	Östersund	18-apr
Seminarium miljöhälsorapport norr	Kommun	Umeå	april
Fukt i byggnader	Miljöinspektörer/fastighetsförvaltare	Östersund	22-maj
Seminarium miljöhälsorapport norr	Kommun	Umeå	juni
Byggnadsrelaterad ohälsa	Elevhälsan	Umeå	28-aug

Seminarium miljöhälso rapport norr	Kommun	Härnösand	sept
Gravida i arbetslivet	Företagshälsovård och barmorskor	Luleå	3-okt
Hälsosamt inträde i arbetslivet	Elevhälsan	Östersund	16-okt
Medicinsk kontroll vid ergonomiskt belastande arbete (MEBA)	Företagshälsovård	Umeå	23-okt
Medicinsk kontroll vid ergonomiskt belastande arbete (MEBA)	Företagshälsovård	Umeå	24-okt
Aktivitetsbaserade kontor	Företagshälsovård	Örnsköldsvik	29-nov
Gravida i arbetslivet	Företagshälsovård och barmorskor	Umeå	nov
Arbetsplatsdialog för arbetsåtergång (ADA+)	Företagshälsovård	Luleå	04-dec
Svetsrök	Företagshälsovård, fackförbund och chefer i aktuella branscher	Sundsvall	06-dec
Hälsoeffekter av klimatförändringar	Länsstyrelsen, kommuner, landsting	Östersund	05-sept
Byggnadsrelaterad ohälsa	Kommunförbundet region VN	Östersund	09-sept
Hälsoeffekter av vedrök	Kommunförbundet	Kramfors	06-nov

Vid de utbildningstillfällen som arrangerats helt av arbets- och miljömedicin har även en utvärdering skickats ut till deltagarna. I figur 7 framgår resultaten från två av utvärderingens frågor, vilka är samma som arbets- och miljömedicin har valt att anta som kvalitetsindikatorer.

Figur 4. Resultatet från två frågor som skickats ut till deltagarna i direkt anslutning till de utbildningar som arrangerats helt av arbets- och miljömedicin under 2017.

Svarsfrekvensen var sammantaget för samtliga utbildningar ca 50 %. Ur figuren framgår att den absoluta majoriteten av deltagarna är nöjda med utbildningsinsatserna, och att de har fått kunskaper som ger värde för deras fortsatta praktiska arbete.

I dagsläget kommunicerar arbets- och miljömedicin främst via arrangerade utbildningsinsatser och som stöd vid direkta förfrågningar. Det finns inget aktivt nyhetsblad eller aktiv kanal gentemot sociala medier. Ett arbete pågår med att utveckla en extern hemsida, vilket skulle möjliggöra en tydligare bild av vad arbets- och miljömedicin har för aktiviteter och vilket stöd vi kan erbjuda i regionen.

2.6 Intäkter

Patientutredningar som genomförs av arbets- och miljömedicinska kliniken i Umeå på uppdrag av de tre övriga regionerna debiteras enligt gällande regionprislista. Miljömedicinska patientutredningar debiteras ej utan ingår i avtalet. I tabell 6 redovisas region Västerbottens totala intäkterna för arbets- och miljömedicinska patientutredningar under 2017 och 2018, uppdelat på respektive län. I tabellen anges även antalet utredningar som fakturerats. Antalet fakturerade utredningar går inte att jämföra direkt med antalet utredningar under respektive år, då vissa av utredningarna som genomfördes under slutet av till exempel 2017 fakturerades under början av 2018 och så vidare. Priset för en utredning varierar beroende på vilka resurser som tillsätts. Till exempel kostade en utredning, enligt 2017 års prislista, som innefattar läkare, yrkeshygieniker och vibrametri med termotest ca 24 000 kr.

Tabell 6. Intäkter för patientutredningar under 2017 och 2018. Tabellen anger intäkter uppdelat på Västernorrland, Jämtland Härjedalen samt Norrbotten.

	Antal fakturerade utredningar		Totalt (kr)	
	2017	2018	2017	2018
Västernorrland	33	28	775 075	649 356
Jämtland Härjedalen	9	6	203 368	164 859
Norrbotten	22	21	508 746	516 511

3. Sammanfattning och reflektion

Arbetet inom regionuppdraget är en stor och viktig del i regionernas arbete med arbets- och miljömedicinska frågeställningar, både vad gäller faktiska utredningar men även vad gäller prevention. Uppdraget engagerar mer eller mindre all personal på arbets- och miljömedicinska kliniken i Umeå, och är en viktig del i verksamhetsplaneringen. Under 2017 gjordes en intern satsning för att tydliggöra planeringen och arbetssätten kring våra utbildningar, vilket har fallit ut väl med ökad struktur och en effektivare hantering. Vi har under perioden fortsatt arbetet med bibehålla, bygga och hitta nätverk, vilket är helt avgörande för att vi ska kunna nå ut med kunskap och även bli varse vilken kunskap som efterfrågas och inom vilka grupper eller professioner. De utbildningar som vi ger är uppskattade både vad gäller innehåll och nyttan för deltagarnas dagliga arbete, men även för att de bidrar till att skapa och upprätthålla nätverk. En satsning som påbörjades under 2017 inom ramen för regionuppdraget handlar om preventiva insatser redan innan personer träder in i arbetslivet. Idén är att nå ut till elever på yrkesgymnasier för att tidigt öka kunskap och medvetenhet om vad som kan förebygga ohälsa och främja hälsa i relation till typiska exponeringar inom aktuella yrken. Under 2018 genomfördes ett första seminarium med studie- och yrkesvägledare i Östersund, med fokus på fysikaliska faktorer i arbetslivet vilka vi vet orsakar ohälsa. Detta arbete sker även i nationell samverkan med övriga arbets- och miljömedicinska kliniker. Inflödet av patienter från länen/regionerna utanför Västerbotten blev under 2017 och 2018 något mindre än förväntat. Det är för tidigt att spekulera i orsakerna, dock är det rimligt att anta att det tar tid innan företagshälsovård och hälso- och sjukvården utanför Västerbotten hittar arbets- och miljömedicin i Umeå som en tillgänglig resurs. Samma utmaning finns även gentemot kommuner och länsstyrelser, där de miljömedicinska frågeställningarna tydligt finns men där kännedomen och kontaktvägarna till arbets- och miljömedicin behöver bli än mer kända. Således är en viktig del i det fortsatta regionarbetet under 2019 att öka kännedomen om vår verksamhet vilket sker främst via fortsatta utbildningsinsatser med hög kvalitet och ett aktivt nätverksbyggande i regionen. En ytterligare viktig del är att bibehålla en hög kvalitet på våra patientutredningar och skapa värde både för patienter och remitterer.

Kontakt

Nedan följer kontaktuppgifter till ansvariga vid arbets- och beteendemedicinskt centrum vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå, samt respektive regions representant i driftsrådet.

Arbets- och miljömedicin, Norrlands universitetssjukhus, Umeå
090-785 27 28, amm@regionvasterbotten.se

Verksamhetschef arbets- och beteendemedicinskt centrum: Annika Nordin
Johansson
(annika.nordin.johansson@regionvasterbotten.se)

Avdelningschef arbets- och miljömedicin: Lars Modig
(090-785 23 79, lars.modig@regionvasterbotten.se)

Region Norrbotten

Susanne Hellgren
(0920-28 35 62, susanne.hellgren@norrboten.se)

Region Västernorrland

Daniel Carlsson
(070-228 93 59, daniel.carlsson@rvn.se)

Region Jämtland Härjedalen

Anna Frisk
(063-142414, anna.frisk@regionjh.se)